

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Petrem Sedlákem ve věci

žalobce: **R. D.**
bytem X
zastoupen J. J.
trvale bytem X

proti
žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**
sídlem Žerotínovo náměstí 449/3, Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 4. 2023, č. j. JMK 59183/2023, sp. zn. S-JMK 53123/2023/OD/VW,

takto:

- I. Rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje ze dne 18. 4. 2023, č. j. JMK 59183/2023, sp. zn. S-JMK 53123/2023/OD/VW, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci na náhradu nákladů řízení **11 228 Kč** do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Městský úřad Pohořelice (dále jen „městský úřad“) rozhodnutím ze dne 10. 3. 2023, č. j. MUPO-12608/2023/RA/VYI, uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku provozovatele vozidla dle § 125f odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Přestupku se žalobce dopustil tím, že nezajistil, aby při užití vozidla byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla silničního provozu, neboť nezjištěný řidič vozidla r. z. X dne 22. 5. 2022 v obci Pohořelice na ulici Brněnská ve směru do centra překročil nejvyšší dovolenou rychlost stanovenou na 50 km/h. Za přestupek uložil městský úřad žalobci pokutu ve výši 2 500 Kč a povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč. Městský úřad v odůvodnění rozhodnutí uvedl, že podle registru silničních vozidel je provozovatelem vozidla spolek X s tím, že změna provozovatele byla zcela účelovým úkonem, který je zneužitím práva a má vést k vyhýbání se objektivní odpovědnosti provozovatele vozidla. Za provozovatele vozidla proto městský úřad považoval žalobce. Odvolání žalobce proti tomuto rozhodnutí žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl a rozhodnutí městského úřadu potvrdil.

II. Obsah žaloby

2. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce včasnou žalobu. Namítá, že zákon umožňuje za přestupek provozovatele vozidla trestat toliko provozovatele vozidla, kterým žalobce není, a tedy se nemohl přestupku dopustit. Provozovatel vozidla je dle právního předpisu ten, kdo je zapsán v registru vozidel jako provozovatel vozidla.
3. Odmítl i úvahy o zneužití práva a namítl, že posouzení věci je založeno na nesprávném posouzení skutkového stavu, neboť žalobce předal vozidlo spolku X, který jej dále půjčuje svým členům.

III. Vyjádření žalovaného

4. Žalovaný ve svém vyjádření navrhl zamítnutí žaloby s tím, že rozhodnutí považuje za správné a odůvodněné. Setrval na názoru, že se ve věci jedná o zneužití práva prostřednictvím účelového přepisu vozidla, což prokázal, a proto k účelovému přepisu vozidla nepřihlédl.

IV. Posouzení věci krajským soudem

5. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
6. Žaloba je důvodná.
7. Soud konstatuje, že uložením pokuty provozovateli vozidla v souvislosti s činností spolku X se opakovaně zabýval, a to i v případech osoby žalobce (viz rozsudky ve věcech sp. zn. 22 A 34/2022 a 22 A 40/2022). Stejně jako v uvedených věcech ani v nynější věci není sporné, že v době spáchání přestupků byl jako provozovatel vozidla v registru vozidel zapsán spolek X.
8. Městský úřad nejprve vyzval spolek X jako provozovatele motorového vozidla k uhrazení určené částky dle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu a následně tutéž výzvu zaslal i žalobci jako vlastníkovu vozidla. Po neuhrazení částky přestupkovou věc proti řidiči vozidla odložil a zahájil se žalobcem doručením příkazu přestupkové řízení o přestupku dle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu, ve kterém žalobce označil jako provozovatele vozidla, a po podání odporu a provedení řízení jej uznal shora označeným rozhodnutím vinným

ze spáchání přestupku. V odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že žalobce je reálným provozovatelem vozidla.

9. Podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu, *provozovatel vozidla se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 10 nezajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená tímto zákonem.*
10. Podle § 2 písm. b) zákona o silničním provozu, *provozovatel vozidla je vlastník nebo jiná osoba, která je jako provozovatel zapsána v registru silničních vozidel podle zvláštního právního předpisu nebo obdobné evidenci jiného státu.* Obdobně je provozovatel vozidla definován v § 2 odst. 15 zákona číslo 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.
11. Přestupku podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu se může dopustit pouze provozovatel vozidla. Jedná se o přestupek s tzv. speciálním subjektem. Pojem „provozovatel vozidla“ je v zákoně o silničním provozu jednoznačně definován, přičemž z této definice vyplývá, že je založen na evidenčním principu. To potvrdil také Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 23. 7. 2019, č. j. 1 As 318/2018 – 41, ve kterém mimo jiné uvedl, že postavení provozovatele vozidla a jeho odpovědnost za správní delikt podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu jsou spojeny se zápisem vlastníka nebo jiné osoby v registru silničních vozidel jako provozovatele vozidla, nikoli s pouhým vlastnictvím vozidla jako takovým. Je tedy nerozhodné, kdo je vlastníkem vozidla ve smyslu předpisů soukromého práva (srov. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 11. 2021, č. j. 20 A 5/2021–23, který v obdobné situaci jako nyní shledal správní rozhodnutí nezákonným již proto, že v rozporu se zákonem byla vyvozena odpovědnost vlastníka za přestupek provozovatele vozidla, aniž by se zabýval ostatními žalobními námitkami).
12. Proti citovanému rozsudku Krajského soudu v Ostravě byla podána kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud odmítl pro nepřijatelnost usnesením ze dne 9. 8. 2022, č. j. 7 As 11/2022–17. Se shora provedeným výkladem se Nejvyšší správní soud ztotožnil a považoval ho za samozřejmý do té míry, že ani nepokládal za nutné se věcí zabývat v rámci meritorního rozsudku. Vytyčené linie se následně držel i Krajský soud v Ostravě v rozsudku ze dne 19. 9. 2022, č. j. 18 A 22/2021–35, pobočka tohoto soudu v Olomouci v rozsudku ze dne 28. 4. 2023, č. j. 72 A 35/2021–35, a Krajský soud v Plzni v rozsudku ze dne 17. 10. 2022, č. j. 62 A 2/2022–31. Soudy se v těchto rozhodnutích vypořádaly i s odkazem žalovaného na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne ze dne 28. 2. 2018, č. j. 1 As 222/2017–45; na toto vypořádání lze v podrobnostech odkázat.
13. Krajský soud v Brně se s těmito závěry ztotožnil v rozsudcích ze dne 17. 1. 2023, č. j. 22 A 3/2022–29, č. j. 22 A 11/2022–43, č. j. 22 A 16/2022–32 (kasační stížnost žalovaného proti prvnímu z nich odmítl Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost usnesením ze dne 18. 7. 2023, č. j. 2 As 17/2023–23), ze dne 27. 7. 2023., č. j. 22 A 34/2022–43, a ze dne 24. 8. 2023, č. j. 22 A 40/2022–37. Z těchto důvodů se krajský soud nehodlá od dosud vyslovených závěrů odchýlit. Jelikož správní orgány vyvodily odpovědnost vlastníka vozidla za přestupek provozovatele vozidla, aniž by byl vlastník evidovaným provozovatelem vozidla, nemůže napadené rozhodnutí obstát.
14. Co se týče argumentace správních orgánů zneužitím práva, to pojímá judikatura jako situaci, v níž někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené. Právní řád je ovládán ústavním principem obecné svobody jednání jednotlivce;

každý může činit vše, co není zákonem zakázáno (čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod). Výchozí svoboda jednání jednotlivce nalézá svých hranic nejenom v zákonem stanovených případech, ale také, jak dovodil Nejvyšší správní soud i Ústavní soud, v krajních případech zneužití práva [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Afs 107/2004–48, nebo nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 643/04 ze dne 6. 9. 2005 (N 171/38 SbNU 367), <http://nalus.usoud.cz>]. Pokud je určité jednání kvalifikováno jako zneužití práva, nemusí mu být přiznány účinky.

15. Krajský soud má za to, že jednání směřující k evidenci určité osoby za úplatu jako provozovatele vozidla, pokud vlastník vozidla svým jednáním sleduje výhradně nebo zejména to, aby při provozu vozidla nenesl odpovědnost za přestupek provozovatele vozidla, může znaky zneužití práva vykazovat. Ačkoliv je to jednání formálně dovolené, je proti smyslu a účelu právní úpravy, podle které má za zákonem vymezená protiprávní jednání (při nezjištění řidiče) odpovídat ten, kdo vozidlo provozuje a má k němu i jiný vztah než toliko úmysl shromáždit „pod svá křídla“ co nejvíce vozidel s cílem znesnadnit postih společensky škodlivého jednání řidičů. Nicméně je třeba s ohledem na shora uvedené zdůraznit, že ani v případě zneužití práva při evidenci provozovatele vozidla nemůže dojít k „přechodu“ deliktní odpovědnosti provozovatele na jiný subjekt, od provozovatele odlišný. Za nikoliv nevýznamné považuje soud i to, že jeden orgán veřejné moci bez námitek zapíše spolek X do registru vozidel jako provozovatele vozidla, aby vzápětí jiný orgán veřejné moci hodnotil tento zápis jako zneužití práva a vyvozoval na základě něj „přechod“ deliktní odpovědnosti (na okraj lze poznamenat, že s žalobcem se nelze ztotožnit v tom, že by právo zneužil ten subjekt veřejné moci, který provedl záznam v registru řidičů – ten jistě nebyl motivován tím, aby se žalobce vyhnul odpovědnosti za přestupek).
16. Zbývá dodat, že jednání směřující ke zneužití práva musí být dostatečně prokázáno. Aplikace institutu zneužití práva představuje výjimečný postup (*ultima ratio*); musí mu předcházet aktivita správního orgánu směřující ke zjištění, že právo bylo v individuálním případě skutečně zneužito a účastník řízení sleduje jiné než objektivním právem předpokládané cíle (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2011, č. j. 1 As 27/2011–81).
17. Skutečnost, že spolky X a X jsou propojeny nejen osobou P. K. (který je dlouhodobě znám svými obstrukčními praktikami ve správním řízení v rámci poskytování tzv. pojištění proti pokutám), nýbrž i samy navzájem (spolek X je jednou ze zakládajících osob spolku X) je významnou indicí z hlediska úvah o zneužití práva. Tím spíše, pokud aktivity tzv. virtuálního provozovatele jsou veřejně prezentovány vlastními profesionálně zpracovanými internetovými stránkami a propagačním videem P. K. (založeno ve spise), zatímco služba sdílení vozidel spolkem X veřejně dohledatelná není.
18. Pokud se však vlastník vozidla v průběhu správního řízení brání tvrzením, že vozidlo ve skutečnosti neprovozuje a toto vozidlo je předmětem sdílení ze strany členů spolku X, a navrhuje v tomto směru také důkazy, jsou správní orgány v rámci zjišťování skutkového stavu bez důvodných pochybností tato tvrzení vlastníka vozidla řádně prověřit. V tomto případě by to znamenalo zabývat se blíže činností spolku X a tím, zda se jedná o platformu pro sdílení vozidel (jak tvrdí žalobce), nebo zda je deklarovaná činnost spolku čistě formální, k žádnému sdílení vozidel ve skutečnosti nedochází, a k zápisu spolku jako provozovatele vozidla došlo účelově s cílem vyhnout se objektivní odpovědnosti provozovatele vozidla za deliktní jednání. Toto ovšem správní orgány neučinily; jak uvádí žalobce v žalobě, jeho

obranu vypořádaly toliko odkazem na stanovy spolku X, který evidovaným provozovatelem vozidla není.

19. Na okraj ke zjišťování skutkového stavu soud konstatuje, že není pro shora uvedené dostačující, pokud správní orgány vycházely pouze ze stanov spolku X a z videa „Řekněte radarům NE!“, neboť tyto důkazy jako dostatečné neobstály ani v předcházejících řízeních.
20. Krajský soud tedy uzavírá, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť subjektem přestupku provozovatele vozidla může být pouze ten, kdo je jako provozovatel vozidla formálně evidován v registru silničních vozidel (což potvrdil Nejvyšší správní soud v citovaném usnesení ze dne 9. 8. 2022, č. j. 7 As 11/2022–17). Provozovatelem vozidla v tomto smyslu žalobce v době spáchání přestupku nebyl.
21. I pokud by však krajský soud hypoteticky připustil, že dosavadní výklad správních soudů je nesprávný a v případě zneužití práva nemusí správní orgány k zápisu provozovatele vozidla v registru silničních vozidel přihlížet, závěry správních orgánů o zneužití práva žalobcem nejsou v nynější věci podepřeny dostatečným skutkovým podkladem.

V. Závěr a náklady řízení

22. Krajský soud z výše uvedených důvodů shledal žalobu důvodnou a napadené rozhodnutí zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný vázán právním názorem vyjádřeným výše (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
23. O nákladech řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci měl plný úspěch ve věci žalobce, proto má právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu vyplývá, že žalobci vznikly náklady řízení za zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč a na právní zastoupení (žalobce byl v průběhu řízení zastoupen advokátem Mgr. Václavem Voříškem, dne 28. 6. 2023 obdržel soud oznámení o převzetí zastoupení ze strany shora uvedeného zmocněnce včetně plné moci). Mgr. Voříšek učinil 2 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a sepsání žaloby) po 3 100 Kč podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d), a § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a dále má nárok na 2 režijní paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Jelikož bývalý zástupce žalobce je registrovaným plátcem DPH, je třeba k nákladům zastoupení přičíst částku 1 428 Kč, která odpovídá 21% sazbě daně. Celkem je tedy žalovaný povinen žalobci na nákladech řízení nahradit částku 11 228 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 29. listopadu 2023

Petr Sedlák, v. r.
samosoudce